

Dzieje gliwickiego PKS

W ubiegłym roku Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Gliwicach obchodziło jubileusz 65-lecia. Z tej okazji zorganizowano specjalny przejazd autobusem DAB 1200B, z którego reportaż zamieściliśmy w ostatnim wydaniu naszego magazynu. Tym razem przedstawimy historię tego przewoźnika, wzbogaconą o archiwalne zdjęcia.

Wszystko zaczęło się w 1945 roku. Wówczas, w czerwcu powstała Państwowa Komunikacja Samochodowa – Stacja nr 5 w Gliwicach, podległa Oddziałowi II w Chorzowie. Placówka swą działalność rozpoczęła od zabezpieczania i remontowania przekazanych jej budynków, a jej początkowy tabor to niezdolne do jazdy wraki samochodów ciężarowych. Mimo tych ogromnych trudności, już w lipcu 1945 utworzono pierwszą regularną linię pasażerską w relacji Gliwice – Katowice. Do jej obsługi wyznaczono 3-tonowy samochód ciężarowy marki Mercedes – jego część ładunkową oplandekowano i wyposażono w siedzenia. Samochód wykonywał trzy pary kursów. Drugi przeznaczony do przewozu osób pojazd to także przerobiona

ciężarówka, która w sierpniu rozpoczęła jazdy na trasie Gliwice – Kraków. W tym samym czasie PKS uruchomił także trzeci samochód ciężarowy przeznaczony do przewo-

zowania osób. Stosowano go jako rezerwę dla ruchu pasażerskiego, a jego głównym zadaniem był przewóz towarów.

Tabor przewoźnika stopniowo powiększał się o kolejne ciężarówki do przewozu pasażerów. Uruchamiano więc nowe połączenia, np. w grudniu 1945 r. z Gliwic do Łodzi. Władze stacji w Gliwi-

cach dążyły do poprawy warunków podróży. Sposobem na to było sprowadzanie z terenu województwa dolnośląskiego wraków niemieckich autobusów. To właśnie z nich powstały pierwsze prawdziwe gliwickie autobusy, będące nieraz bardzo oryginalnymi konstrukcjami. W roku 1946 do Gliwic dotar-

ły pojazdy z dostaw pomocowych UNRRA. Dało to możliwość otwarcia nowych linii – do Wrocławia, Kłodzka i Zakopanego. Pierwszą linię podmiejską uruchomiono dopiero na początku 1947 roku. Łączyła ona Sośnicowice z miejscowością Żerniki. W tym samym roku do gliwickiego oddziału włączono stację w Zabrze. Dwa lata później utworzono placówkę

Przy Skodzie 706 RO.

„Autobus” w pełni oznakowany – nawet z boku zamontowano tablicę kierunkową. W planecie umieszczono otwory okienne.

Fiat 666.

Dworzec w Gliwicach
pierwotnie nie był
zadaszony.

terenową w Raciborzu. Rok 1949 to także dostawy eksportowych, fabrycznie nowych autobusów marek Fiat i Skoda (model 706 RO, czyli poprzednik kultowych „ogórków”). Nowy tabor zaowocował dalszym rozwojem przedsiębiorstwa. Związane to było także z połączeniem w jedną trzech firm: PKS, Hartwig oraz Spedytor. I tak w 1950 r. utworzono kolejne placówki terenowe Ekspozytury PKS w Gliwicach: w Zabrze, Koźlu i Rybniku, które z czasem usamodzielniały się (jedynie placówkę w Zabrze zlikwidowano). W roku 1958 w Czechosłowacji rozpoczęto produkcję nowoczesnego autobusu Skoda 706 RTO. Pierwsze z eksportowych egzemplarzy trafiły właśnie do Gliwic. Obłych autobusów stopniowo przybywało, były już to jednak Jelcze 043. Ostatnią ich partię zakupiono w 1985 roku, czyli były to już pojazdy nie fabrycznie nowe, lecz po odbudowie. Eksploatację tego modelu zakończono w 1993 roku. PKS posiadała także inne odmiany „ogórków”: turystyczną 014 LUX i miejską 272 MEX, było to jednak tylko kilka sztuk. Od roku 1970 eksploatowano także przyczepy P01. Powiew luksusu przyniósł rok 1974, kiedy to do ruchu wprowadzono nowoczesne i bardzo wygodne jugosłowiańskie Sanosy S14. W taborze przewoźnika w późniejszym czasie nie zabrakło także innych kultowych modeli, czyli Jelczy PR-110IL (oraz DL), L-11 oraz wciąż jeszcze popularnych, ale stopniowo już znikających z polskich dróg Autosanów serii H9, w tym miejskie H9-35. Były także sprowadzone z Bydgoszczy Ikarusy IK160P, które nabyto

w roku 2000, głównie do obsługi połączeń z Pyskowicami (w latach 1957 – 2007 funkcjonowała tam placówka terenowa). W tym okresie tabor przewoźnika zasilili także inne przegubowce, np. Karosy C744 oraz Ikarusy 280, w tym jedyne w Polsce typu 280.10 (5 egzemplarzy), czyli dwudrzwi-

wa wersja lokalna dla Czechosłowacji. Te pojazdy wyróżniały się bardzo oryginalnym, wprowadzonym na dość krótko różowym malowaniem zakładowym.

W swojej historii firma przechodziła różne zmiany i przekształcenia. W roku 2000 powołano spółkę pracowniczą mającą wyłonić inwestorów strategicznych. I tak 1 czerwca 2003 r. zostało utworzone drogą prywatyzacji bezpośredniej istniejące do dziś Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. z głównymi udziałowcami PKS SA Żary (40% akcji) i firmą Transhand ze Słubic (20%). Zakupiono wówczas prywatyzowane przez Wojewodę Śląskiego Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej. W grudniu tego samego roku PKS Żary posiadało już 86% udziałów w PKS Gliwice, reszta pozostała w rękach pracowników.

Jelcze 043 w hali warsztatowej.

DATA WYDANIA PRAWA JAZDY A OBOWIĄZKOWE SZKOLENIE*

Sprawdź datę uzyskania uprawnień danej kategorii. Od niej zależy termin, w jakim powinieneś zaliczyć szkolenie okresowe (35 godzin).

Kierowcy wykonujący przewóz drogowy i posiadający prawo jazdy kat. C1, C1+E, C lub C+E obowiązani są odbyć pierwsze szkolenie okresowe i uzyskać wymagany wpis do prawa jazdy w następujących terminach:

do dnia	prawa jazdy wydane w okresie
10 września 2010 r.	do 31 grudnia 1980 r.
10 września 2011 r.	1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1995 r.
10 września 2012 r.	1 stycznia 1996 r. do 31 grudnia 2000 r.
10 września 2013 r.	1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2005 r.
10 września 2014 r.	1 stycznia 2006 r. do 10 września 2009 r.

Kierowcy wykonujący przewóz drogowy i posiadający prawo jazdy kat. D1, D1+E, D lub D+E obowiązani są odbyć pierwsze szkolenie okresowe i uzyskać wymagany wpis do prawa jazdy w następujących terminach:

do dnia	prawa jazdy wydane w okresie
10 września 2009 r.	do 31 grudnia 1980 r.
10 września 2010 r.	1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1990 r.
10 września 2011 r.	1 stycznia 1991 r. do 31 grudnia 2000 r.
10 września 2012 r.	1 stycznia 2001 r. do 31 grudnia 2005 r.
10 września 2013 r.	1 stycznia 2006 r. do 10 września 2008 r.

Kierowców wykonujących przewóz drogowy i posiadających prawo jazdy:

- „autobusowe” wydane do 10 września 2008 r.
- „ciężarowe” wydane do 10 września 2009 r. nie dotyczą wymóg ukończenia kwalifikacji wstępnej.

Posiadacze prawa jazdy kategorii jw., którzy chcieliby po raz pierwszy podjąć pracę kierowcy wykonującego transport drogowy, zobowiązani są do uzyskania kwalifikacji wstępnej (280 godzin).

*Ustawa: – o zmianie Ustawy o transporcie drogowym (DzU z dnia 17.11.2006 r. nr 125 poz. 874 z późn. zmianami) oraz o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym (DzU z 19.12.2006 r. nr 235 poz. 1701 z późn. zmianami).

Charakterystyczny, dwudrzwiowy i różowy Ikarus 280.10.

Karosy C744 również otrzymały różowe malowanie. Tu rocznik 1989, były ČSAD Bohumín.

Wizualnym następstwem tego przejęcia jest stosowanie wspólnego, biało-niebieskiego malowania zakładowego obu przewoźników. Obecnie tabor autobusowy PKS Gliwice liczy 78 po-

jazdów, które kursują na 84 liniach. W 2010 r. łącznie przejechały odległość 3 656 490 km.

*Tekst i fot. Łukasz Wojciechowicz,
Fot. archiwalne PKS Gliwice*

Całoroczna prenumerata „PT Bus” kosztuje 60 zł, a dla członków SKPT* – 48 zł.

Numery archiwalne z lat 2009-10, w cenie 5 zł za egzemplarz wysyłamy po dokonaniu wcześniejszej wpłaty na nasze konto.

Nr konta:
76 1240 4605 1111 0000 5468 8441
Firma WHU BBZ, 32-005
Niepołomice, ul. Roweckiego 6,
tel./faks: (12) 644-21-37, 281-14-62,
prenumerata@polskitraker.pl